

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет права та економіки
Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Еволюція європейського права прав людини

Галузь знань	_____	29 «Міжнародне право»
Спеціальність	_____	293 «Міжнародне право»
Назва освітньої програми	_____	Міжнародне право
Рівень вищої освіти	_____	третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
Завідувач кафедри, професор кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства д.ю.н., професор Андрейченко Світлана Сергіївна	+38098 510 86 01	ssandreichenko@gmail.com
доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства К.Ю.Н. Бааджи Наталія Анатоліївна	+380671082152	natalysarioglo@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Навчальна дисципліна «Еволюція європейського права прав людини» вивчає історію розвитку європейської системи захисту прав людини від розроблення ідеї до сучасного стану європейського правозахисного механізму та робиться акцент на вивченні актуальних питань правового забезпечення та на історичних віхах діяльності

Європейського суду з прав людини, передумовах кардинальних змін до Конвенції та викликах сьогодення, їх значення для України.

Мова навчання – українська/англійська.

Статус навчальної дисципліни – вибіркова навчальна дисципліна.

Метою вивчення «Еволюція європейського права прав людини» є підготовка висококваліфікованого фахівця у сфері міжнародного захисту прав людини, здатного до самостійної критичної та обґрунтованої науково-дослідницької, науково-організаційної, інноваційної діяльності в галузі захисту прав людини, сприяння формуванню професійної правничої правосвідомості та культури, системи правових понять та основних концепцій у сфері захисту прав людини.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Еволюція європейського права прав людини» є: сформувати активну правову позицію в ситуаціях, пов'язаних з конкретними випадками порушення прав людини чи виникнення такої загрози; сформувати здатність до вчинення адекватних правових дій у сфері захисту прав людини; застосовувати альтернативні способи захисту громадянських прав на практиці; здатність об'єктивно і критично аналізувати інформацію про інститут захисту прав людини, займати самостійну позицію у питаннях теоретичного та практичного характеру, що стосуються інституту прав людини; формулювати наукову проблему з огляду на ціннісні орієнтири сучасного суспільства та стан її наукової розробки, робочі гіпотези досліджуваної проблеми, які мають розширювати і поглиблювати стан наукових досліджень у сфері права.

Вивчення здобувачами курсу «Еволюція європейського права прав людини» сприяє професійному формуванню в цілому та пропонує актуальні напрямки наукового дослідження.

Передумови для вивчення дисципліни. Проблеми теорії та практики МП.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Еволюція європейського права прав людини» формуються наступні компетентності із передбачених освітньо-науковою програмою:

Інтегральна компетентність

Розуміння та уміння розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики.

Загальні компетентності

ЗК-2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК-4. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові) компетентності

ФК-2. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері міжнародного публічного права.

ФК-3. Здатність збирати, аналізувати, систематизувати джерела міжнародного права, національне законодавство, що складає нормативну базу проводжуваного дослідження, виявляти прогалини, недоліки, пропонувати шляхи вирішення невідповідностей.

ФК-4. Здатність отримувати наукові результати, що забезпечують поглиблення знань про міжнародно-правову систему.

ФК-5. Здатність проводити всебічну оцінку практики міжнародних судових та квазісудових установ, міжнародних арбітражів, критично її оцінювати та використовувати в дисертаційних дослідженнях.

ФК-6. Здатність розробляти методику та методологію наукового дослідження у сфері міжнародного права.

ФК-7. Здатність пропонувати науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення міжнародного публічного права, приведення їх у відповідність до зобов'язань держави за міжнародним правом.

ФК-9. Здатність до генерування ідей та створення нових знань у сфері міжнародного права; викладати міжнародно-правові дисципліни на високому теоретичному та методичному рівні.

ФК-10. Вміння аналізувати причини протиправних діянь в досліджуваних сферах правового регулювання та формувати пропозиції, спрямовані на їх усунення.

ФК-11. Вміння аналізувати та визначати тенденції розвитку міжнародного публічного права та його окремих галузей в сучасних політико-правових умовах.

Навчальна дисциплін «Еволюція європейського права прав людини» забезпечує досягнення **програмних результатів навчання**, передбачених освітньою програмою:

ПРН-1. Використовувати та розуміти категоріальний апарат з предметної області досліджень.

ПРН-2. Знати предметну сферу сучасного міжнародного публічного права та суміжних сфер.

ПРН-6. Використовувати понятійно-категоріальний апарат, теоретико-методологічні засади та методичні прийоми для обґрунтування проблем та подальшого розвитку наукових досліджень з предметної сфери фундаментального та/або прикладного спрямування.

ПРН-7. Знати основні юридичні школи, що склалися у відповідній сфері правових досліджень.

ПРН-10. Узагальнювати результати власних досліджень, надавати та обґрунтовувати власні пропозиції з предметної сфери дослідження.

ПРН-13. Визначати тенденції розвитку міжнародного публічного права та його окремих галузей в умовах інтеграції та глобалізації.

ПРН-14. Осмислювати практику міжнародних судових та квазісудових органів, практику міжнародних організацій.

ПРН-18. Розуміти проблеми захисту прав людини у регіональному європейському вимірі.

ПРН-20. Демонструвати принципи академічної доброчесності і високої академічної культури.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання та розуміння:

– особливостей міжнародно-правових питань співробітництва і взаємодії правових систем Ради Європи, Європейського Союзу та Організації з безпеки і співробітництва у Європі у сфері захисту прав людини;

- основних напрямів співробітництва України і Ради Європи у сфері захисту прав людини;
- дослідження правових основ співробітництва України з Європейським Союзом щодо захисту і забезпечення прав людини;
- креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень у сфері захисту прав людини, керуючись практикою європейських судових установ;
- розуміти закономірності та тенденції розвитку сфери захисту прав людини в межах діяльності європейських міжнародних установ;
- здійснювати моніторинг та аналіз сфери захисту прав людини на рівні європейських міжнародних установ та стан реалізації судових рішень на території України.

Застосування знань (вміння):

- здатність до формування обґрунтованих пропозицій щодо сфери захисту прав людини в межах діяльності європейських міжнародних установ;
- аналізувати справи, ухвалені європейськими міжнародними судовими установами.

Аналіз:

упорядковувати набуті знання у вигляді доповіді, реферату або есе; наукової статті або тез доповіді.

Оцінювання:

аргументовано обирати предметні області майбутніх наукових досліджень.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
6	180	30/6	30/6	120/ 168	3	6	Вибіркова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	усього	денна форма			усього	Заочна форма		
		у тому числі				у тому числі		
		лекц.	прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
Тема 1. Поняття європейської системи та європейського права захисту прав людини	16	2	2	12	17	1	-	16
Тема 2. Основні історичні етапи еволюції вчень про права і свободи людини і громадянина в Європі	18	2	2	14	19	1	2	16
Тема 3. Підходи до класифікації прав людини у Європі	16	2	2	12	18	-	-	18
Тема 4. Система європейських міжнародних організацій у встановленні європейських стандартів прав людини. Організаційно-правові засади європейської системи захисту прав людини Ради Європи	22	4	4	14	20	2	2	16
Тема 5. Аналіз сучасної моделі нормативного закріплення та гарантування прав людини у правовій системі Європейського Союзу	20	4	4	12	18	-	-	18
Тема 6. Діяльність Організації з безпеки і співробітництва у Європі в рамках «людського виміру»	16	2	2	12	16	-	-	16
Тема 7. Міжнародно-правові питання співробітництва і взаємодії правових систем Ради Європи, Європейського Союзу та Організації з безпеки і співробітництва у Європі у сфері захисту прав людини	18	2	2	14	16	-	-	16
Тема 8. Основні напрями співробітництва України і Ради Європи у сфері захисту прав людини	18	4	4	10	20	1	1	18

Тема 9. Правові основи співробітництва України з Європейським Союзом щодо захисту і забезпечення прав людини	18	4	4	10	18	1	1	16
Тема 10. Правові форми співробітництва України й Організації з безпеки і співробітництва у Європі у сфері захисту прав людини	18	4	4	10	18	-	-	18
Усього годин	180	30	30	120	180	6	6	168
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ДИФ. ЗАЛІК								

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. ТЕМИ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Поняття європейської системи та європейського права захисту прав людини Поняття прав людини. Розвиток європейського права у сфері захисту прав людини. Поняття Європейського права прав людини.	2	-
2	Тема 2. Основні історичні етапи еволюції вчень про права і свободи людини і громадянина в Європі Генезис концепції прав людини: до і після Другої світової війни. Універсальна концепція прав людини і культурний релятивізм. Природно-правова концепція прав людини і юридичний позитивізм.	2	2
3	Тема 3. Підходи до класифікації прав людини у Європі Покоління прав людини. Негативні права і позитивні зобов'язання. Поняття та класифікація міжнародно-правових стандартів прав людини. Універсальні і регіональні міжнародно-правові стандарти прав людини: загальна характеристика.	2	-
4	Тема 4. Система європейських міжнародних організацій у	4	2

	<p>встановленні європейських стандартів прав людини. Організаційно-правові засади європейської системи захисту прав людини Ради Європи</p> <p>Правовий статус Ради Європи. Роль Ради Європи в загальноєвропейському процесі співпраці.</p> <p>Робочі та контролюючі органи Ради Європи. Склад та повноваження Комітету Міністрів, Парламентської асамблеї, Секретаріату Ради Європи, Європейської Комісії «За демократію через право» (Венеціанська комісія), Європейського суду з прав людини.</p> <p>Право Ради Європи.</p> <p>Права і свободи проголошені європейською Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.) та Протоколами до неї.</p> <p>Правовий статус Європейського суду з прав людини.</p> <p>Порядок формування та структура Європейського суду з прав людини.</p> <p>Функції Європейського суду з прав людини.</p>		
5	<p>Тема 5. Аналіз сучасної моделі нормативного закріплення та гарантування прав людини у правовій системі Європейського Союзу</p> <p>Загальна характеристика договорів про створення та функціонування ЄС.</p> <p>Причини поширення компетенції ЄС на захист прав людини.</p> <p>Характеристика Хартії ЄС з основних прав. Цінності та права, які захищає Хартія ЄС з основних прав людини.</p> <p>Обов'язки, передбачені в Хартії ЄС з основних прав людини.</p> <p>Сфера застосування Хартії. Сфера тлумачення прав та принципів, передбачених в Хартії ЄС з прав людини.</p> <p>Суд ЄС: загальна компетенція, компетенція щодо захисту прав людини, склад та порядок обрання. Характеристика окремих рішень Суду ЄС щодо захисту прав людини.</p>	4	-
6	<p>Тема 6. Діяльність Організації з безпеки і співробітництва у Європі в рамках «людського виміру»</p> <p>Особливості діяльності ОБСЄ: створення, цілі, повноваження, сучасні завдання.</p> <p>Діяльність НБСЄ/ОБСЄ щодо визначення міжнародних стандартів захисту прав людини.</p> <p>Керівні принципи щодо захисту правозахисників від 2014 року.</p> <p>Бюро з демократичних інститутів і прав людини Організації з безпеки і співробітництва в Європі.</p> <p>Верховний комісар ОБСЄ у справах національних меншин</p>	2	-

	Інші механізми та інституції захисту прав людини в рамках ОБСЄ.		
7	<p>Тема 7. Міжнародно-правові питання співробітництва і взаємодії правових систем Ради Європи, Європейського Союзу та Організації з безпеки і співробітництва у Європі у сфері захисту прав людини</p> <p>Основні постулатами діяльності Ради Європи, ЄС та ОБСЄ у сфері захисту прав людини.</p> <p>Принципи співробітництва та координації між Радою Європи, ОБСЄ і ЄС у сфері захисту прав людини.</p> <p>Основні повноваження Ради Європи, Європейського Союзу та Організації з безпеки і співробітництва в Європі у сфері захисту прав людини.</p> <p>Пріоритетні напрями співпраці між Радою Європи, ОБСЄ і ЄС у сфері захисту прав людини.</p>	2	-
8	<p>Тема 8. Основні напрями співробітництва України і Ради Європи у сфері захисту прав людини</p> <p>Співробітництво України з Радою Європи.</p> <p>Оновлені вимоги щодо прийняття скарг до ЄСПЛ по відношенню до України.</p> <p>Категорії справ в ЄСПЛ проти України.</p> <p>Виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини.</p>	4	1
9	<p>Тема 9. Правові основи співробітництва України з Європейським Союзом щодо захисту і забезпечення прав людини</p> <p>Основні напрями співробітництва України з ЄС у сфері захисту прав людини.</p> <p>Аналіз Угоди про Асоціацію в контексті захисту і забезпечення прав людини.</p> <p>Підтримка ЄС зусиль України у зміцненні демократії, забезпеченні захисту прав і фундаментальних свобод людини.</p>	4	1
10	<p>Тема 10. Правові форми співробітництва України й Організації з безпеки і співробітництва у Європі у сфері захисту прав людини</p> <p>Основні правові форми співробітництва України з ОБСЄ у сфері захисту прав людини.</p> <p>Координатор проєктів ОБСЄ (КПОУ) в Україні.</p> <p>Співпраця України з Верховним комісаром ОБСЄ у справах національних меншин.</p> <p>Співпраця України з Бюро з демократичних інститутів та прав людини ОБСЄ.</p> <p>Співпраця України з Представником ОБСЄ з питань свободи ЗМІ.</p>	4	-

	Діяльність Оперативної робочої групи ОБСЄ у рамках реагування на агресію РФ проти України.		
	Разом	30	6

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи аспірантів щодо вивчення дисципліни «Еволюція європейського права прав людини» включається:

1. Обов'язкове знайомство з науковою літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Внесення до конспекту розгорнутого плану відповіді на встановлені питання до кожного семінарського заняття, згідно програми курсу.
3. Обов'язкове конспектування матеріалів до тем, винесених на самостійний розгляд здобувачів, згідно тематичного плану дисципліни.
4. Підготовка та виконання реферату/доповіді/есе.
5. Пошукова робота з Інтернет-ресурсами.
6. Підготовка до семестрового контролю.
7. Підготовка наукової статті або тез доповіді на конференцію.

Виконуючи самостійну роботу, аспірант знайомиться з рекомендованою в робочій програмі курсу літературою, яку він бере в бібліотеці чи в Інтернет ресурсах. Прочитані матеріали аспірант акумулює у власному конспекті у вигляді коментарів та нотаток до кожного пункту плану семінарського заняття та до окремих тем, винесених в робочій програмі на самостійне ознайомлення.

Конспект із виконаним завданням подається викладачу на перевірку під час проведення відповідного семінарського заняття, або в інший, визначений викладачем час.

Загальний підсумок самостійної роботи з вивчення курсу здобувач показує під час консультації.

Питання з кожної теми, які потрібно додатково розглянути та законспектувати, вказані у таблиці.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	<p>Тема 1. Поняття європейської системи та європейського права захисту прав людини</p> <p><i>Законспектувати:</i></p> <p>Роль Організації Об'єднаних Націй у формуванні міжнародно-правових стандартів прав людини.</p> <p>Компетенція головних та допоміжних органів ООН у галузі прав людини. ГА ООН. Рада Безпеки. Рада ООН з прав людини. Міжнародний суд ООН. Спеціалізовані установи ООН.</p> <p>Загальна Декларація прав людини (1948) як джерело універсальних міжнародно-правових стандартів прав людини.</p>	12	16
2	Тема 2. Основні історичні етапи еволюції вчень про права і свободи	14	16

	<p>людини і громадянина в Європі</p> <p><i>Законспектувати:</i></p> <p>Природно-правова концепція прав людини і юридичний позитивізм.</p> <p><i>Теми доповідей:</i></p> <p>Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1966) про стандарти прав людини. Комітет ООН з прав людини.</p> <p>Перший факультативний протокол до Міжнародного пакту (1966) про громадянські і політичні права: порядок розгляду індивідуальних повідомлень. Міждержавні повідомлення.</p> <p>Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (1966). Комітет з економічних, соціальних та культурних прав.</p>		
3	<p>Тема 3. Підходи до класифікації прав людини у Європі</p> <p><i>Законспектувати:</i></p> <p>Негативні права і позитивні зобов'язання.</p> <p>Універсальні і регіональні міжнародно-правові стандарти прав людини: загальна характеристика.</p>	12	18
4	<p>Тема 4. Система європейських міжнародних організацій у встановленні європейських стандартів прав людини. Організаційно-правові засади європейської системи захисту прав людини Ради Європи</p> <p><i>Законспектувати:</i></p> <p>Склад та повноваження Комітету Міністрів, Парламентської асамблеї, Секретаріату Ради Європи, Європейської Комісії «За демократію через право» (Венеціанська комісія), Європейського суду з прав людини.</p> <p>Право Ради Європи.</p> <p><i>Теми доповідей:</i></p> <p>Підстави звернення та критерії прийнятності скарги до Європейського суду з прав людини.</p> <p>Розгляд скарг Європейським судом з прав людини.</p>	14	16
5	<p>Тема 5. Аналіз сучасної моделі нормативного закріплення та гарантування прав людини у правовій системі Європейського Союзу</p> <p><i>Законспектувати:</i></p> <p>Цінності та права, які захищає Хартія ЄС з основних прав людини.</p> <p>Обов'язки, передбачені в Хартії ЄС з основних прав людини.</p> <p><i>Теми доповідей:</i></p> <p>Інституційні, процесуальні та матеріальні гарантії захисту прав людини в ЄС.</p>	12	18

	Суд ЄС та Європейський суд з прав людини: порівняльні аспекти компетенції та співвідношення механізмів захисту.		
6	<p>Тема 6. Діяльність Організації з безпеки і співробітництва у Європі в рамках «людського виміру»</p> <p><i>Законспектувати:</i> Діяльність НБСЄ/ОБСЄ щодо визначення міжнародних стандартів захисту прав людини. Керівні принципи щодо захисту правозахисників від 2014 року. Інші механізми та інституції захисту прав людини в рамках ОБСЄ.</p>	12	16
7	<p>Тема 7. Міжнародно-правові питання співробітництва і взаємодії правових систем Ради Європи, Європейського Союзу та Організації з безпеки і співробітництва у Європі у сфері захисту прав людини</p> <p><i>Законспектувати:</i> Основні повноваження Ради Європи, Європейського Союзу та Організації з безпеки і співробітництва в Європі у сфері захисту прав людини.</p>	14	16
8	<p>Тема 8. Основні напрями співробітництва України і Ради Європи у сфері захисту прав людини</p> <p><i>Законспектувати:</i> Оновлені вимоги щодо прийняття скарг до ЄСПЛ по відношенню до України. Категорії справ в ЄСПЛ проти України.</p>	10	18
9	<p>Тема 9. Правові основи співробітництва України з Європейським Союзом щодо захисту і забезпечення прав людини</p> <p><i>Законспектувати:</i> Аналіз Угоди про Асоціацію в контексті захисту і забезпечення прав людини. <i>Теми доповідей:</i> Підтримка ЄС зусиль України у забезпеченні захисту прав і фундаментальних свобод людини.</p>	10	16
10	<p>Тема 10. Правові форми співробітництва України й Організації з безпеки і співробітництва у Європі у сфері захисту прав людини</p> <p><i>Законспектувати:</i> Співпраця України з Верховним комісаром ОБСЄ у справах національних меншин. Співпраця України з Бюро з демократичних інститутів та прав людини ОБСЄ. <i>Теми доповідей:</i></p>	10	18

	Діяльність Оперативної робочої групи ОБСЄ у рамках реагування на агресію РФ проти України.		
	Разом	120	168

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
<p>поточний контроль, який здійснюється у ході:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усної відповіді на питання лекційного курсу або тестування знань з певного розділу (теми) або з певних окремих питань лекційного курсу; - розв'язання певних ситуацій, розв'язання кейсів тощо; - захисту завдань самостійної роботи; - виступу на семінарських заняттях. 	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення <u>диф. заліку</u> .	50%

Методи діагностики знань (контролю)	опрацювання лекційних матеріалів та літератури; підготовка до семінарських занять; надання відповідей на тести по темам курсу; розв'язання кейсів; виконання реферату; написання тез доповідей та наук.статей; диф. залік.
--	--

Питання до заліку

1. Поняття прав людини.
2. Розвиток європейського права у сфері захисту прав людини.
3. Поняття Європейського права прав людини.
4. Генезис концепції прав людини: до і після Другої світової війни.
5. Універсальна концепція прав людини і культурний релятивізм.
6. Природно-правова концепція прав людини і юридичний позитивізм.
7. Покоління прав людини. Негативні права і позитивні зобов'язання.
8. Поняття та класифікація міжнародно-правових стандартів прав людини. Універсальні і регіональні міжнародно-правові стандарти прав людини: загальна характеристика.
9. Правовий статус Ради Європи. Роль Ради Європи в загальноєвропейському процесі співпраці.
10. Робочі та контролюючі органи Ради Європи.

11. Права і свободи проголошені європейською Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.) та Протоколами до неї. Правовий статус Європейського суду з прав людини.
12. Порядок формування та структура Європейського суду з прав людини. Функції Європейського суду з прав людини.
13. Підстави звернення та критерії прийнятності скарги до Європейського суду з прав людини.
14. Розгляд скарг Європейським судом з прав людини.
15. Загальна характеристика договорів про створення та функціонування ЄС.
16. Причини поширення компетенції ЄС на захист прав людини.
17. Характеристика Хартії ЄС з основних прав. Цінності та права, які захищає Хартія ЄС з основних прав людини.
18. Обов'язки, передбачені в Хартії ЄС з основних прав людини.
19. Сфера застосування Хартії. Сфера тлумачення прав та принципів, передбачених в Хартії ЄС з прав людини.
20. Суд ЄС: загальна компетенція, компетенція щодо захисту прав людини, склад та порядок обрання.
Характеристика окремих рішень Суду ЄС щодо захисту прав людини.
21. Інституційні, процесуальні та матеріальні гарантії захисту прав людини в ЄС.
22. Суд ЄС та Європейський суд з прав людини: порівняльні аспекти компетенції та співвідношення механізмів захисту.
23. Особливості діяльності ОБСЄ: створення, цілі, повноваження, сучасні завдання.
24. Діяльність НБСЄ/ОБСЄ щодо визначення міжнародних стандартів захисту прав людини.
25. Керівні принципи щодо захисту правозахисників від 2014 року.
26. Бюро з демократичних інститутів і прав людини Організації з безпеки і співробітництва в Європі.
27. Верховний комісар ОБСЄ у справах національних меншин
28. Інші механізми та інституції захисту прав людини в рамках ОБСЄ.
29. Основні постулати діяльності Ради Європи, ЄС та ОБСЄ у сфері захисту прав людини.
30. Принципи співробітництва та координації між Радою Європи, ОБСЄ і ЄС у сфері захисту прав людини.
31. Основні повноваження Ради Європи, Європейського Союзу та Організації з безпеки і співробітництва в Європі у сфері захисту прав людини.
32. Пріоритетні напрями співпраці між Радою Європи, ОБСЄ і ЄС у сфері захисту прав людини.
33. Співробітництво України з Радою Європи.
34. Оновлені вимоги щодо прийняття скарг до ЄСПЛ по відношенню до України.
35. Категорії справ в ЄСПЛ проти України.
36. Виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини.
37. Основні напрями співробітництва України з ЄС у сфері захисту прав людини.
38. Аналіз Угоди про Асоціацію в контексті захисту і забезпечення прав людини.
39. Підтримка ЄС зусиль України у зміцненні демократії, забезпеченні захисту прав і фундаментальних свобод людини.
40. Основні правові форми співробітництва України з ОБСЄ у сфері захисту прав людини.
41. Координатор проектів ОБСЄ (КПОУ) в Україні.
42. Співпраця України з Верховним комісаром ОБСЄ у справах національних меншин.

43. Співпраця України з Бюро з демократичних інститутів та прав людини ОБСЄ.
 44. Співпраця України з Представником ОБСЄ з питань свободи ЗМІ.
 45. Діяльність Оперативної робочої групи ОБСЄ у рамках реагування на агресію РФ проти України.

9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

Денна форма навчання			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50
Всього балів			100
Заочна форма навчання			
Поточний контроль			

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

Види самостійної роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи під час аудиторних занять			
1.1. Підготовка до аудиторних занять	Відповідно до розкладу	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час аудиторних занять	15
За виконання контрольних робіт (завдань)			
1.2. Підготовка контрольних робіт	-//-	Перевірка контрольних робіт (завдань)	15
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
2.1. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час ІКР	5
2.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50
Всього балів підсумкової оцінки			100

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» Fx – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C	Задовільно	
64-73 (5)	D		
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Андрейченко С. С. Захист права на здоров'я через захист права на життя у практиці Європейського суду з прав людини. Право України. 2020. № 8. С. 195-211.

2. Андрейченко С. С., Грушко М. В., Музика В. В. Міжнародне публічне право (основні галузі та інститути): навчально-методичний посібник / С. С. Андрейченко, М. В. Грушко, В. В. Музика – Одеса : Фенікс, 2021. – 204 с.
3. Антонович М.М. Еволюція поняття прав людини та проблема їх класифікації . *Наукові записки*. 2005. Т. 45. С. 9-16.
4. ВС: Огляд практики ЄСПЛ за рішеннями, ухваленими проти України, 2022. URL : <https://pravo.ua/vs-ohliad-praktyky-iespl-za-rishenniamy-ukhvalenymy-proty-ukrainy/>
5. Головка-Гавришева О.І. Правові аспекти співробітництва між Європейським Союзом і причорноморськими країнами. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. Серія «Державне управління». 2013. Т. 214. Вип. 202. С. 31-36.
6. Європейська конвенція з прав людини від 04.11.1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
7. Європейська соціальна хартія (переглянута): Міжнародний документ від 3 травня 1996 р. № 994_062. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062/conv#Text
8. Європейський Союз. Що таке і що він робить. Київ: Представництво ЄС в Україні, 2018. 58 с.
9. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. Офіційний вісник України. 2008. № 93. Ст. 3103.
10. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі від 1 серпня 1975 р. № 994_055. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_055#Text
11. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text
12. Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154/conv#Text
13. Конвенція про права дитини № 995_021 від 20.11.1989 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021/conv#top
14. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text
15. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження і покарання від 10.12.1084 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text
16. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок та домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. URL: <https://rm.coe.int/1680462546>
17. Конституція (Основний Закон) України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141
18. Магновський І. Європейський суд з прав людини як міжнародно-правова гарантія захисту прав і свобод громадян України. *Вісник Національного університету „Львівська політехніка“*. Серія: юридичні науки. 2017. Вип. 861. С. 291-296.
19. Міжамериканська конвенція з прав людини. URL: https://www.oas.org/en/sla/dil/docs/inter_american_treaties_A70_human_rights_older_persons.pdf
20. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Міжнародний документ. Організація Об'єднаних Націй від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043

21. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: Міжнародний документ. Організація Об'єднаних Націй від 19.10.1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text
22. Мушак Н. Б. Концептуальні підходи до класифікації прав людини в умовах глобалізаційних процесів. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 2. С. 298-301.
23. Мушак Н. Б. Міжнародно-правова діяльність Організації з безпеки і співробітництва у Європі у сфері захисту прав людини. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2012. № 3. С. 133-137.
24. Мушак Н. Б. Міжнародно-правові засади захисту та забезпечення прав людини в міжнародних європейських організаціях. Монографія. Видавництво Ліра-К, 2014. 192 с.
25. Мушак Н. Б. Система європейських міжнародних організацій, які займаються питаннями захисту прав людини. *Публічне право*. 2011. № 3. С. 203-209.
26. Огляд практики Суду 2018 рік. URL : <https://rm.coe.int/short-survey-2018-ukr/1680a1b4bf>
27. Огляд практики Суду 2019 рік. URL : <https://rm.coe.int/short-survey-2019-ukr/1680a1b4c0>
28. Право Європейського Союзу : підручник / ред. О. К. Вишняков. Одеса : Фенікс, 2013. 883 с.
29. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>
30. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
31. Рада Європи і Європейський Союз Рамкова програма співробітництва (РПС) на 2015-2020 рр. для Вірменії, Азербайджану, Грузії, Республіки Молдова, України і Білорусії. Співпраця з метою заохочення прав людини, демократії та верховенства права. URL: <https://rm.coe.int/1680462fc7>.
32. Римський статут. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text.
33. Сенаторова О.В. Еволюція європейської системи захисту прав людини. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 47. С. 170-176.
34. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду, прийнятий 26 червня 1945 року в м. Сан-Франциско. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010/ed19450626
35. Хартія основних прав Європейського Союзу. URL: <https://ccl.org.ua/posts/2021/11/hartiya-osnovnyh-prav-yevropejskogo-soyuzu/>
36. Цимбалюк В. І., Сахнюк В. В. Особливості застосування практики Європейського суду з прав людини в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 6. С. 34-37
37. Цимбалюк В.І., Кісілевич К.О. Звернення громадян як важлива складова захисту прав і свобод людини та громадянина в Україні. *Науковий журнал Молодий вчений : спецвипуск*. № 5.1 (45.1). 2017. С. 149-155.
38. Andreichenko S. European Arrest Warrant and fundamental human rights. *Правова система України в умовах новітніх викликів міжнародного порядку: матеріали науково-практичної заочної конференції (м. Одеса 20 травня 2020 р.) / за ред. М. Р. Аракеляна. - Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 39-41.*
39. Andreichenko s. s. The role of the European court's practice in protection of the right to respect of private and family life during the era of digital technologies. *ECHR's Jurisprudence in Digital Era: Proceedings of the Int. sci. conf.* (Odessa, May 31 - June 1, 2019). exec. eds. Н. А. Ulianova, V. A. Tuliakov. Odessa, : Publishing house "Helvetika", 2019. P. 118-121.
40. Spano, Robert. The Future of the European Court of Human Rights—Subsidiarity, Process-Based Review and the Rule

Допоміжна

1. Аракелян М. Р. Міжнародно-правовий захист прав людини: навчально-методичний посібник з тестовими завданнями для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання. О.: Фенік, 2019. 194 с.
2. Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини (БДІПЛ). URL: <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/secretariat/international-cooperation/spivpraczya-zmizhnarodnimi-organizacijami/klyuchovi-mizhnarodniorgani-u-galuzi-pravlyudini/obsye/byuro-obsye-z-demokratichnixinstitutiv-i-pravlyudini-bdipl.html>.
3. Дервянко Б.В. Захист прав людини та міжнародні організації – історія становлення і перспективи реформування. Збірник тез круглого столу, присвяченого 72-й річниці прийняття Загальної декларації прав людини (м. Київ, 10 грудня 2020 р.). Київ: ДНДІ МВС України, 2021. С. 7-9. URL: http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/10204/2/%D0%94%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D1%8F%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf
4. Деркач А. Міжнародно-правові стандарти захисту прав людини та їх відображення в Конституції України. Підприємництво, господарство і право. 2019. №8. С. 124-127.
5. Деркач А. Захист прав людини як складова глобального конституціоналізму. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Випуск 1 (22). С. 49-53.
6. Дроздов О., Дроздова О. Інститут омбудсмена : європейський вимір у принципах і розвитку / Практика ЄСПЛ. Український аспект. URL: <https://www.echr.com.ua/institut-ombudsmena-yeuropejskij-vimir-u-principaxrozvitku/>.
7. Забезпечення прав людини: національний та міжнародний виміри. Збірник матеріалів I –ї Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Вінниця, 10 грудня 2021 року). Вінниця, 2022. 261 с.
8. Задорожній О. В., Поєдинок О. Р. Від теорії міжнародного права до практики захисту прав людини : монографія. Київ : Фенікс, 2018. 718 с.
9. Костюк В. Л. Міжнародні стандарти права осіб з інвалідністю в умовах правової та соціальної держави: теоретико-правовий аспект. Актуальні проблеми соціального права в Україні : збірник наукових праць / за ред. М. І. Іншина, В. І. Щербини, С. Я. Вавженчука ; відп. ред. І. С. Сахарук. Харків: Юрайт, 2017. С. 199-215.
10. Крет Г. Р. Міжнародні стандарти доказування у кримінальному процесі України: теоретико-правові та практичні основи. 12.00.09. Одеса 2020. 47 с.
11. Львова О. Л. Моральні засади універсальності прав людини. Альманах права. 2020. Випуск 11. С. 138-145. URL: <http://almanahprava.org.ua/>
12. Манукян В. І. Страсбурзьке право. Страсбурзький суд з прав людини. Право, практика, коментар / В. І. Манукян; пер. з рос. О. М. Уліщенко. Харків: Право, 2019. 560 с. 16. Міжнародні стандарти прав людини. Журналістика. / За заг. ред. В. Ю. Лутковської. Київ: Український інститут з прав людини, 2019. 145 с. URL: https://www.irf.ua/content/files/international_human_rights_standards._journalism.pdf
13. Орленко В. Еволюція прав і свобод людини. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2011. № 3. URL: <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2011/03/10.pdf>.
14. Озерова В. Принцип загальної поваги прав людини як основоположний принцип міжнародного права.

Підприємство, господарство і право. 2017. №11. С. 252- 254.

15. Опольська Н.М., Бабой А.М., Бабой В.С. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник. Вінниця: Твори. 2021. 408 с. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/28982.pdf>.

16. Разметаєва Ю. С. Доктрина та практика захисту прав людини: навчальний посібник. Київ, 2018. URL: <https://nlu.edu.ua/wpcontent/uploads/2019/08/PhD1-Доктрина-та-практика-системи-захисту-прав-людини.pdf>.

17. Чепульченко Т. О. Концепція прав людини: доктринальні підходи. Альманах права. 2020. Випуск 11. С. 258-264.

18. Шамраєва В. М. Права людини у сучасних міжнародних відносинах: еволюція розвитку, проблеми та перспективи. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «ПРАВО».2020. Випуск 30. С.174-184.

19. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник. Київ : ФОП Голембовська О. О., 2018. 168 с.

Інформаційні ресурси

1. Сайт Європейського суду з прав людини: <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c>
2. Єдиний державний реєстр судових рішень: <http://reyestr.court.gov.ua>
3. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України: <https://www.rada.gov.ua/>
4. Центр українсько-європейського наукового співробітництва:<https://cuesc.org.ua/>